

ADVIES

Rolnummer: LPL 98.031

DE BEDRIJFSKOMMISSIEKAMER VOOR DE OVERHEID VOOR LAGERE
PUBLIEKRECHTELIJKE LICHAMEN, ADVISERENDE NAAR AANLEIDING
VAN EEN VERZOEK OM BEMIDDELING INZAKE EEN GESCHIL TUSSEN

1. De heer H. Kuipers, ondernemingsraadslid,
verder te noemen belanghebbende

en
2. De ondernemingsraad van de gemeente Arnhem (de onderneming),
verder te noemen de ondernemingsraad

Toegepast recht

Waar in dit advies wordt verwezen naar de Wet op de ondernemingsraden, wordt de wettekst bedoeld zoals die luidde tot de wijziging van die wet per 4 maart 1998 (Staatsblad 107, jaargang 1998).

Verloop van de procedure

- Achtergronden

In mei 1996 is de ondernemingsraad van de onderneming geïnstalleerd. Het voorlopig reglement bepaalt dat de zittingsperiode van deze eerst gekozen ondernemingsraad twee jaar duurt en zal eindigen op de datum, waarop in 1998 de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden.

Op 15 december 1997 is door de ondernemingsraad met instemming van de bestuurder besloten een definitief reglement vast te stellen, waarin sprake is van gewijzigde zittingstermijnen ten opzichte van het voorlopig reglement. Zo wordt in het definitief reglement onder meer bepaald dat de zittingsduur van de eerst gekozen ondernemingsraad verlengd wordt van twee naar drie jaar.

Op 5 januari 1998 heeft de CFO de voorzitter van de ondernemingsraad verzocht het genomen besluit voor zover het betrekking heeft op de verlenging van de eigen zittingsduur terug te draaien vanwege zijn ondemocratisch en onwettig karakter.

Omdat de raadpleging van andere vakorganisaties en gemeentelijke juristen niet heeft geleid tot een eenduidig antwoord inzake de rechtmatigheid van het bovenbedoelde besluit, heeft belanghebbende zich tot de Bedrijfscommissie voor de Overheid gewend.

- Behandeling van het geschil

Op 27 februari 1998 heeft belanghebbende bij de Bedrijfscommissie voor de Overheid een verzoek om bemiddeling ingediend als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) inzake zijn geschil met de ondernemingsraad. Dit geschil is door de Bedrijfscommissie ter behandeling doorverwezen naar de Bedrijfscommissiekamer voor Lagere Publiekrechtelijke Lichamen (hierna: de Kamer).

Desgevraagd heeft de ondernemingsraad bij schrijven van 31 maart 1998 gereageerd op het verzoek om bemiddeling van belanghebbende.

De Kamer heeft partijen in de gelegenheid gesteld om op 12 mei 1998 tijdens een zitting van de Kleine Commissie -welke de Kamer uit zijn midden heeft samengesteld voor de uitvoering van het mondelinge gedeelte van de bemiddelingsprocedure- hun standpunten mondeling toe te lichten.

Ter zitting zijn verschenen de heer H. Kuipers, zijnde de belanghebbende, en mevrouw M.H. Wittebol en de heer J Wessels namens de ondernemingsraad.

Omdat beide partijen telefonisch aan de Kamer te kennen hebben gegeven daar geen bezwaar tegen te hebben, heeft de Kamer de termijn, bedoeld in artikel 36, derde lid, van de WOR verlengd met twee maanden.

Desgevraagd heeft de ondernemingsraad ter zitting verklaard een eventueel advies van de Kamer niet als bindend te zullen beschouwen.

De Kleine Commissie heeft geen ruimte gezien om tussen partijen een minnelijke schikking tot stand te brengen.

In zijn vergadering van 2 juni 1998 heeft de Kamer zijn advies vastgesteld.

Omvang van het geschil

De omvang van het geschil wordt bepaald door de vraag of het besluit van 15 december 1997 van de ondernemingsraad om het voorlopige reglement om te zetten in een definitief reglement en daarbij zijn eigen zittingsperiode te verlengen, is genomen conform de strekking van de WOR en in het bijzonder met artikel 12 van die wet.

Standpunt van belanghebbende

Uit de overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat het standpunt van belanghebbende als volgt luidt.

Belanghebbende is van opvatting dat een wijziging van het reglement, waarbij in casu de zittingsduur van de ondernemingsraad wordt verlengd, op grond van artikel 12 van de WOR geen invloed kan hebben op de zittingsperiode van de ondernemingsraadsleden, die op het tijdstip van de reglementswijziging reeds zitting hebben in de ondernemingsraad. Een wijziging van de zittingsduur wordt pas van kracht voor een nieuw verkozen ondernemingsraad, aldus belanghebbende.

Ter ondersteuning van zijn standpunt verwijst belanghebbende naar de voor dit geschil relevante jurisprudentie, te weten de uitspraak van de kantonrechter te Arnhem van 11 oktober 1990.

Reactie van de ondernemingsraad

Uit de overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat de reactie van de ondernemingsraad op het standpunt van belanghebbende als volgt luidt.

De ondernemingsraad is de mening toegedaan dat het de zittende ondernemingsraadsleden tijd en moeite heeft gekost om ingespeeld te raken op de regels van de WOR. De opgebouwde ervaring zou verloren gaan, terwijl nog een aantal belangrijke trajecten afgerond dienen te worden.

Tevens stelt de ondernemingsraad dat het de aanbeveling verdient eerst de bestaande onduidelijkheden inzake afbakening van de bevoegdheden van het georganiseerd overleg, de ondernemingsraad en de onderdeelcommissies uit de weg te ruimen en daarna pas ondernemingsraadsverkiezingen te houden. Hierdoor zullen de nieuwe ondernemingsraadsleden een beter inzicht hebben in hun taken.

D ondernemingsraad is voorts van mening dat artikel 12 van de WOR geen enkele aanwijzing geeft voor het feit dat reglementswijzigingen geen betrekking kunnen hebben op zittende ondernemingsraadsleden. Het door hem genomen besluit inzake de verlenging van de zittingsperiode is derhalve wetmatig, aldus de ondernemingsraad.

Behalve aan de eis van wetmatigheid voldoet bovenbedoeld besluit eveneens aan de eis van rechtmatigheid, aldus de ondernemingsraad. De omstandigheden in de door belanghebbende aangegeven jurisprudentie verschillen zodanig van de situatie in de onderneming, dat de ondernemingsraad zijn besluit als rechtmatig beschouwd.

Relevante bepalingen uit de WOR

- Art. 8 lid 1 De ondernemingsraad maakt een reglement waarin de onderwerpen worden geregeld die bij of krachtens deze wet ter regeling aan de ondernemingsraad zijn opgedragen of overgelaten. Het reglement bevat geen bepalingen die in strijd zijn met de wet of die een goede toepassing van deze wet in de weg staan. (...)
- Art. 12 lid 1 De leden van de ondernemingsraad treden om de drie jaren tegelijk af. (...)
- Art. 12 lid 2 De ondernemingsraad kan, in afwijking van het eerste lid, in zijn reglement bepalen, dat de leden om de twee jaren of om de vier jaren tegelijk aftreden, dan wel om de twee jaren voor de helft aftreden. (...)
- Art. 36 lid 1 Iedere belanghebbende kan de kantonrechter verzoeken te bepalen dat de ondernemer of de ondernemingsraad gevolg dient te geven aan hetgeen bij of krachtens deze wet is bepaald omtrent het instellen of in stand houden van een ondernemingsraad (...)
- Art. 36 lid 3 Een verzoek aan de kantonrechter op grond van deze wet (...) is niet ontvankelijk indien de verzoeker niet vooraf schriftelijk de bemiddeling van de bedrijfscommissie heeft gevraagd. (...)

Overwegingen van de Kamer ten aanzien van het geschil

Met betrekking tot het door partijen naar voren gebrachte, overweegt de Kamer het volgende.

Allereerst merkt de Kamer ten aanzien van de ontvankelijkheid het volgende op. Artikel 36, eerste lid, van de WOR geeft iedere belanghebbende de mogelijkheid de kantonrechter -na bij de Bedrijfscommissie om bemiddeling verzocht te hebben- te verzoeken te bepalen dat de ondernemingsraad gevolg dient te geven aan hetgeen bij of krachtens de WOR is bepaald. Het feit dat verzoeker werkzaam is in de onderneming maakt dat hij op grond daarvan alleen al 'belanghebbende' is in de zin van het eerste lid van artikel 36. Bovendien is verzoeker tevens lid is van de ondernemingsraad. De Kamer acht hem dan ook ontvankelijk in zijn verzoek.

De Kamer zal in het hierna volgende ingaan op de vraag of het besluit van 15 december 1997 van de ondernemingsraad om het voorlopige reglement om te zetten in een definitief reglement en daarbij zijn eigen zittingsperiode te verlengen is genomen tot maart 1999 conform de strekking van de WOR en in het bijzonder met artikel 12 van die wet.

De strekking van de WOR is om op democratische wijze enige vorm van medezeggenschap van werknemers in de onderneming te garanderen. Op grond van de WOR en een daarop gebaseerd reglement van de ondernemingsraad dienen verkiezingen te worden gehouden, welke uitslag bepalend is voor de samenstelling van de ondernemingsraad. Deze ondernemingsraad heeft van de kiezers een mandaat verkregen voor een in het reglement vastgestelde periode. Het eenzijdig verlengen van dit mandaat, zonder dat de kiezers zich hierover hebben kunnen uitspreken, is in strijd met de strekking van de WOR en bovendien met de algemeen aanvaarde democratische beginselen. Deze redenering wordt gesteund door de rechtsliteratuur terzake en de jurisprudentie (de beschikking van de Minister van Sociale Zaken van 24 juli 1980 en de uitspraak van de Kantonrechter te Arnhem van 11 oktober 1990).

Het voorlopig reglement van de ondernemingsraad bepaalt in artikel 5 in het vierde lid, dat de zittingsduur van de eerst gekozen ondernemingsraad twee jaar is en eindigt op de datum, waarop in 1998 de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden. De Kamer merkt op dat de gemeenteraadsverkiezingen hebben plaatsgevonden op 4 maart 1998.

Op grond van zowel het bovenstaande als de genoemde jurisprudentie komt de Kamer dan ook tot de conclusie dat het besluit van de ondernemingsraad om het voorlopige reglement om te zetten in een definitief reglement en daarbij zijn zittingsperiode te verlengen in strijd is met de strekking van de WOR en met de algemeen aanvaarde democratische beginselen. De bepaling van het definitief reglement ten aanzien van de

verlenging van de zittingsperiode van de ondernemingsraad heeft pas gevolgen voor de opvolgende, op democratische wijze gekozen ondernemingsraad.

De Kamer heeft goede nota genomen van de praktische overwegingen die de ondernemingsraad heeft gehanteerd bij zijn besluit om zijn eigen zittingsperiode te verlengen, maar is van mening dat door het principiële karakter van deze kwestie aan een weging van deze praktische punten niet meer toegekomen wordt. Ten aanzien hiervan volstaat de Kamer met de opmerking dat, hoewel de lijn van de WOR en de democratische beginselen met zich mee brengen dat een ondernemingsraad van rechtswege ophoudt te bestaan na het verstrijken van zijn zittingsperiode, geconstateerd wordt dat er in het onderhavige geval niettemin sprake is van een 'zittende' ondernemingsraad. De Kamer zal niet op deze discrepantie ingaan, nu partijen het bestaan van de 'zittende' ondernemingsraad niet ter discussie stellen. De Kamer benadrukt echter sterk dat het blijven 'zitten' van een ondernemingsraad na het verstrijken van zijn zittingsperiode, hoewel het in casu wellicht een voor de praktijk handzame oplossing is, niet strookt met een goede toepassing van de WOR.

Ofschoon naar het oordeel van de Kamer een van rechtswege niet meer bestaande ondernemingsraad niet kan aftreden, maar de jurisprudentie in de uitspraak van de kantonrechter te Arnhem ten aanzien van een soortgelijk geschil heeft bepaald dat de betrokken ondernemingsraad diende af te treden, besluit de Kamer dezelfde weg te volgen.

Conclusie

Naar het oordeel van de Kamer is het standpunt van belanghebbende ten aanzien van het besluit van de ondernemingsraad dan ook gegrond.

Advies

De Kamer adviseert dat de leden van de ondernemingsraad uiterlijk 1 november 1998 dienen af te treden en dat vóór die datum nieuwe ondernemingsraadsverkiezingen uitgeschreven dienen te worden op de wijze als bepaald in de WOR en in het vigerende reglement van de ondernemingsraad.

2 juni 1998

De Bedrijfscommissiekamer voor lagere publiekrechtelijke lichamen,
namens deze,

G.J.J.J. Heetman
Voorzitter

R.A. Bos
Secretaris

Wanneer partijen ook na dit advies niet tot overeenstemming komen, kunnen zij het geschil, onder overlegging van dit advies, binnen dertig dagen na verzending daarvan bij gemotiveerd schrijven voorleggen aan de Kantonrechter in Arnhem (artikel 36, vierde lid, van de WOR).